

УДК 373.2.015.31:78

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-1\(53\)-1188-1197](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-1(53)-1188-1197)

Медвідь Тетяна Олександрівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музичного мистецтва факультету культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка, м. Львів, <https://orcid.org/0000-0002-0817-8722>

Гнатів Зоряна Ярославівна кандидат філософських наук, доцент кафедри музичного мистецтва факультету культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка, м. Львів; доцент кафедри теоретичної та прикладної психології Національного університету «Львівська політехніка», м. Львів, <https://orcid.org/0000-0002-8321-2767>

Човрій Софія Юліївна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладом освіти Закарпатського угорського університету імені Ференца Ракоці II, м. Берегове, <https://orcid.org/0000-0001-9271-004X>

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНИКІВ У ПРОЦЕСІ МУЗИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. У статті розглядаються психолого-педагогічні аспекти творчого розвитку дітей дошкільного віку засобами музичного мистецтва в контексті сучасних освітніх трансформацій. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю пошуку дієвих механізмів формування креативної особистості, здатної до нестандартного мислення та емоційно-ціннісного сприйняття навколишнього світу. У дослідженні проаналізовано музичну діяльність як багатогранний інструмент впливу на когнітивну та емоційну сфери дитини, акцентуючи увагу на важливості гуманізації освітнього процесу. Особливу увагу в роботі приділено віковій періодизації дошкільця – від раннього до старшого дошкільного віку. Висвітлено специфіку музичного розвитку на кожному етапі: від первинних сенсорних відчуттів та наслідування у ранньому віці до формування стійких естетичних суджень, усвідомленої художньої сприйнятливості та здатності до імпровізації у старших дошкільників. У статті розкрито роль різних видів музичної діяльності, зокрема співу, слухання музики, музично-ритмічних рухів та гри на дитячих інструментах у стимулюванні творчої активності вихованців. Окремий акцент зроблено на важливості ігрових методів навчання, що виступають природним середовищем для реалізації дитячих фантазій та утвердження індивідуальності. У висновках підкреслюється, що ефективність музично-естетичного виховання залежить від створення сприятливого творчого

середовища та партнерської взаємодії педагога з дитиною. Стаття доводить, що систематичне залучення дошкільників до музичної творчості забезпечує формування цілісної естетичної картини світу та закладає фундамент для успішної самореалізації особистості в майбутньому. Матеріал статті має практичне значення для музичних керівників, вихователів закладів дошкільної освіти та студентів музично-педагогічних спеціальностей.

Ключові слова: креативність, музична діяльність, психоемоційний розвиток, дошкільний вік, вікова періодизація, музично-естетичне виховання.

Medvid Tetiana Oleksandrivna Ph.D. in Pedagogy, Associate Professor of Musical Art Department, Ivan Franko National University of Lviv, <https://orcid.org/0000-0002-0817-8722>

Hnativ Zoriana Yaroslavivna Ph.D. in Philosophy, Associate Professor of Musical Art Department, Ivan Franko National University of Lviv, Associate Professor of Theoretical and Applied Psychology Department, Lviv Polytechnic National University, <https://orcid.org/0000-0002-8321-2767>

Chovriy Sofiya Yuliyivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Pedagogy, Psychology, Primary, Pre-School Education and Management of Educational Institutions Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian University, Berehove, <https://orcid.org/0000-0001-9271-004X>

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL ASPECTS OF CREATIVE DEVELOPMENT OF PRESCHOOLERS IN THE PROCESS OF MUSICAL ACTIVITY

Abstract. The article comprehensively examines the psychological and pedagogical aspects of the creative development of preschool children through the medium of musical art within the context of modern educational transformations and social challenges. The relevance of the research is determined by the urgent necessity to find effective mechanisms for shaping a creative personality capable of divergent thinking, innovative approaches, and an emotional-value perception of the surrounding world. The study analyzes musical activity as a multifaceted instrument of profound influence on a child's cognitive, social, and emotional spheres, emphasizing the critical importance of humanizing the educational process in modern preschool institutions. Particular attention is paid to the systematic age periodization of preschool years, from early childhood to senior preschool age. The specific characteristics of musical development at each individual stage are highlighted: from primary sensory perceptions and basic imitation in early childhood to the formation of stable aesthetic judgments, conscious artistic susceptibility, and the advanced capacity for independent

improvisation in senior preschoolers. The article reveals the fundamental role of various types of musical activities, including singing, music appreciation, musical-rhythmic movements, and collective playing on children's instruments, in stimulating the creative activity of pupils. A special emphasis is placed on the importance of game-based learning methods, which serve as a natural and supportive environment for the realization of children's fantasies and the assertion of their unique individuality. The conclusions emphasize that the overall effectiveness of musical-aesthetic education depends on the creation of a favorable creative environment and the partnership-based interaction between the educator and the child. The article proves that the systematic involvement of preschoolers in musical creativity ensures the formation of a holistic aesthetic worldview and lays a solid foundation for successful personal self-realization in the future. The material of the article is of significant practical value for music directors, educators of preschool education institutions, and students of music-pedagogical specialties.

Keywords: creativity, musical activity, psycho-emotional development, preschool age, age periodization, musical-aesthetic education.

Постановка проблеми. Мистецтво, передусім музичне, з його унікальним та багатограним світом, виступає як один із дієвих і фундаментальних інструментів формування дитячої креативності, оскільки воно спроможне глибоко вражати, стимулювати творчу енергію, удосконалювати пізнавальні психічні процеси та плекати шанобливе ставлення до культурної спадщини нації. Тому в системі виховання сучасного закладу дошкільної освіти одним із ключових завдань є забезпечення достатнього рівня музично-естетичного та креативного розвитку особистості у процесі музичних видів діяльності.

Нормативні засади сучасної дошкільної освіти, закріплені у профільному Законі [1], визначають Державний стандарт [2] як документ, що містить опис сукупності результатів навчання та ключових компетентностей вихованців, структурованих за освітніми напрямками. Реалізація стандарту здійснюється через комплексні програми розвитку дітей, що пройшли відповідну експертизу та затверджені МОН України [3].

Сучасна парадигма дошкільної освіти висуває на перший план ідею всебічного розвитку дитини, що стає можливим лише за умови побудови педагогічного процесу на фундаментальних засадах гуманізації, демократизації та особистісно-орієнтованого підходу. Базовий компонент та чинні варіативні програми орієнтують сучасних педагогів на впровадження цілісного підходу, де едукативний процес – розвиток, виховання і навчання не існують відокремлено, а спрямовані на формування життєздатної, свідомої та творчо активної особистості, готової до викликів динамічного світу. У цьому контексті розвиток креативних здібностей дошкільнят та плекання творчого ставлення до життя набуває статусу пріоритетного завдання, оскільки саме креативність визнається базовою якістю особистості в сучасному суспільстві.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Світ музичного мистецтва у різноманітні його форм є важливим чинником психічного та особистісного формування дитини в цілому та творчого розвитку дошкільнят зокрема. Проблема впливу музики та музичної діяльності на психоемоційний розвиток дітей досліджується як на міжгалузевому рівні, так і в межах музично-педагогічних та музично-психологічних розвідок. У працях вітчизняних дослідників обґрунтовуються положення про те, що музика є потужним засобом формування пізнавальної активності, чуттєвого досвіду, основ художнього мислення дитини, регулятором її емоційного стану та креативного розвитку. Це підтверджують праці С. Матвієнко [4], С. Науменко [5], Т. Піроженко та ін. [6], С. Садовенко [7] та ін. Психолого-педагогічні дослідження розвитку соціо-емоційної сфери дитини розглядаються у працях Т. Кириленко [8], В. Лазаренко [9], Н. Трофаїли [10] та ін. Однак, попри значну кількість теоретичних праць, питання практичної реалізації творчого потенціалу дитини на кожному етапі дошкільця потребує деталізації. Тому виникає потреба у теоретичному обґрунтуванні та розкритті психолого-педагогічних умов творчого розвитку дітей у різних видах музичної діяльності відповідно до їхніх вікових особливостей.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та розкриття педагогічних умов творчого розвитку дошкільнят у різних видах музичної діяльності відповідно до їхніх вікових та психологічних особливостей.

Виклад основного матеріалу. Музичні заняття в умовах закладу дошкільньої освіти є унікальною платформою, що синтезує різноманітні види діяльності, такі як спів, слухання музики, музично-ритмічні рухи, колективне музикування на дитячих інструментах, а також розгалужену систему музичних ігор та специфічних творчих завдань. Змістове наповнення програмних вимог МОН України щодо кожного з цих видів діяльності передбачає вироблення у дітей світоглядних та комунікативних компетентностей, що є фундаментом для подальшої соціалізації. Вагомим у цьому контексті є розуміння психоемоційного розвитку дошкільнят, адже «...без цілісного уявлення змісту, функціонального призначення емоцій та почуттів, основних напрямів вивчення, способів дослідження втрачається можливість розібратися в практиці побудови благополуччя особистості...» [8, с. 21]. Важливо, що формування елементарних виконавських навичок у дітей тісно переплітається з розвитком їхнього креативного потенціалу, де кожен крок у музично-естетичному вихованні узгоджується з віковими та фізіологічними особливостями малюків, забезпечуючи психологічний комфорт та радість від творчості. «Позитивні результати у музичному вихованні та розвитку дітей досягаються за умови знання та врахування специфіки їхнього психічного розвитку, природи та особливостей музичних здібностей, музичної обдарованості» [5, с. 15].

Сучасна психологічна наука пропонує наступну вікову періодизацію етапів розвитку дитини до семи років, на основі якої у Законі України «Про

дошкільну освіту» визначаються базові етапи дошкільної освіти: вік немовляти (від одного місяця до року), ранній дитячий вік, що охоплює період від одного до трьох років, та власне дошкільний вік, який триває з трьох до шести – восьми років [1]. У межах дошкільного віку прийнято виділяти: молодший дошкільний вік (від трьох до чотирьох років), середній (від чотирьох до п'яти років) та старший (від п'яти до шести (семи) років, (до восьми років – для дітей з особливими освітніми потребами), кожен з яких має свої унікальні когнітивні та емоційні характеристики. «Розуміння вікових особливостей музичного розвитку дає змогу педагогові уточнити послідовність завдань і змісту музичного виховання дітей на кожному віковому етапі» [4, с. 50].

Ранній дитячий вік стає фундаментом для всього подальшого становлення особистості, адже він характеризується надзвичайно високою емоційною чутливістю до сприймання навколишнього середовища, де кожен новий предмет чи звук викликає у малюка непідробне захоплення та інтерес. Саме через сенсорні відчуття дитина формує свої перші, однак найміцніші уявлення про світ предметів, природні явища та магію музичних звуків, що робить розвиток сенсорних здібностей пріоритетним завданням цього етапу. Для стимулювання креативного потенціалу дитини на кожному етапі її зростання дуже допомагають ігрові методики, які поступово ускладнюються відповідно до вікових можливостей. «Розуміння дорослим розвивального потенціалу гри та її головного результату – задоволення – вказує на розвивальні можливості гри в будь якій ситуації навчання. Якщо предмет та мета навчання пов'язані з грою, її емоційний потенціал об'єднується із пізнавальними та вольовими діями дитини» [6, с. 9]. Оскільки в цей період діти демонструють яскраво виражену схильність до наслідування дорослих, процес навчання відбувається природно через повторення за педагогом або батьками елементарних дій. Музична діяльність у цьому віці починається з найпростішої форми творчості – емоційного відгуку та рухової імпровізації, коли дитина, ледь почувши ритмічну мелодію, починає інстинктивно підстрибувати або плескати в долоні, що є початком музично-ритмічної творчості. Важливо розуміти, що навіть елементарне підспівування окремих складів або закінчень музичних фраз є першим кроком до вокальної імпровізації, де малюк намагається відтворити почуту інтонацію, додаючи власні емоційні відтінки. «Вчені, які досліджують зв'язок емоцій з когнітивними процесами, роль когнітивних елементів в емоційних процесах, приходять до думки, що емоційна сфера є однією з основних регуляторних систем, що забезпечують активні форми життєдіяльності організму» [10, с. 21]. Розвиток музичного сприймання тісно переплітається з грою на дитячих шумових інструментах, де творчість проявляється у вільному дослідженні звукових можливостей брязкальця, бубна, дзвіночка чи маракаса. У цей час формуються перші естетичні вподобання, які ще не є усвідомленими, однак вже проявляються у бажанні слухати певну пісню або виконувати конкретний танок знову і знову, що згодом трансформується у стійкі схильності до художньо-естетичної

діяльності. Педагогічний вплив у ранньому віці має бути спрямований на створення ситуацій успіху, де кожна спроба малюка відтворити звук або рух сприймається як творчий процес, стимулюючи дитину до подальших пошуків. Таким чином, через синтез наслідування та первинної імпровізації в музиці, дитина раннього віку не лише накопичує сенсорний досвід, а й починає виявляти свій креативний потенціал, що поступово готує її до складніших форм творчої самореалізації в наступні дошкільні періоди.

Перехід дитини до молодшого дошкільного віку ознаменовується якісним стрибком у сприйнятті навколишнього світу, де мистецтво починає відігравати роль не просто фонового подразника, а стає глибоким джерелом пізнання та самовираження. Світ пісні, танцю, живопису, аплікації та лялькових вистав стає для чотирирічної дитини простором активного дослідження, де вона прагне не лише бачити, чути чи відчувати предмети на дотик, а й досягнути їхньої внутрішньої зміст та емоційне наповнення. «Особливостями зовнішнього прояву емоцій є міміка обличчя, тембр голосу, інтонація, рухи тіла. За допомогою виразних дій дитину необхідно вчити розуміти власну почуттєву сферу та емоційні настрої людей навколо» [9, с. 280]. У цьому віці твори мистецтва вражають уяву малюка своєю яскравістю, колоритністю та новизною, що стає пусковим механізмом для виникнення пізнавального інтересу. Саме у віці від трьох до чотирьох років розпочинається надзвичайно важливий процес формування критичного ставлення до себе, однолітків та дорослих, що дозволяє дитині виокремлювати власне «Я» та висловлювати перші судження про красу чи гармонію. На міцному фундаменті емоційної чутливості та розвинених сенсорних здібностей, що були закладені раніше, починає інтенсивно формуватися художнє мислення, завдяки якому молодший дошкільник вчиться співвідносити художні образи з реаліями повсякденного життя та робити свої перші узагальнення. Музична творчість у цей період набуває нових форм, де на перший план виходить сюжетно-рольова імпровізація та цілісне сприйняття музичного твору як певної історії. Дитина вже здатна не просто механічно повторювати за педагогом, а й виявляти ширі емоційну зворушливість, самостійно обираючи засоби виразності для передачі образу хитрої лисички чи вайлуватого ведмеда через міміку, жест, зміну темпу руху або динаміку голосу. «Емоції починаються з відчуттів, пронизують все психічне життя людини і сприяють синтезу та інтеграції інформації в пам'яті, в різних психічних процесах і в деяких видах діяльності» [10, с. 20]. У процесі вокальної діяльності молодші дошкільники починають експериментувати з інтонаціями, намагаючись передати настрій пісні, що є прямим свідченням зародження виконавської творчості. Особливого значення набуває синтез музики з театралізацією, де дитина використовує мову тіла для оживлення персонажів, демонструючи власні естетичні уподобання та індивідуальний стиль. Музично-ритмічні рухи стають більш координованими, що дозволяє малюкам створювати короткі танцювальні епізоди, в яких вони поєднують відомі їм елементи у нових, довільних комбінаціях. Таким чином, музична діяльність у поєднанні з

театралізацією стає для молодшого дошкільника універсальною мовою, за допомогою якої дитина транслює свій внутрішній стан, виявляє творчу ініціативу, переходячи від простого копіювання до усвідомленого відтворення художнього образу.

Четвертий рік життя стає періодом розквіту інтелектуальної та творчої активності, коли дошкільник починає демонструвати особливу спостережливість та прагнення розібратися у причинно-наслідкових зв'язках навколишнього світу. Цей етап розвитку є сензитивним для формування естетичних смаків та ціннісних орієнтацій, адже тепер закладаються перші усвідомлені музичні судження та активно виявляються індивідуальні здібності, що матимуть вирішальне значення у подальшому шкільному навчанні та дорослому житті особистості. Дитина середнього дошкільного віку вже не просто реагує на зовнішні стимули, а виявляє стійке внутрішнє бажання займатися творчою діяльністю, самостійно ініціюючи процес створення нового художнього образу. Вагомо значення набуває взаємодія емоцій та діяльності. «Зв'язок між емоціями і діяльністю людини дуже тісний. Цей зв'язок є взаємообумовленим: по-перше, сама діяльність та її результат викликають у людини певні емоції, по-друге, емоції людини, її емоційні стани впливають на її діяльність» [10, с. 22]. Креативність у цей період проявляється через автономність вибору: дитина впевнено обирає музичні інструменти для супроводу, підбирає специфічні атрибути чи елементи костюмів для драматизації пісні та самостійно визначає способи візуалізації музичних образів у малюнку чи ліпленні. Створені дітьми цього віку образи вражають своєю наївністю, проте вони сповнені справжньої щирості естетичних почуттів та яскравості барв. Роль музичного керівника трансформується з прямого наставника у фасилітатора, який має тонко враховувати індивідуальні прагнення та психофізіологічні можливості кожного вихованця, створюючи максимально сприятливі умови для реалізації їхніх задумів. Важливим аспектом педагогічної взаємодії стає повага до вибору дитини та її думки, що стимулює розвиток впевненості у власних творчих силах. У освітньому процесі особливого значення набувають дидактичні музичні ігри, спрямовані на засвоєння складніших музичних уявлень про тембр, регістр та динаміку, що стають інструментами для вираження креативності. Паралельно з цим, педагог повинен приділяти пильну увагу організації предметно-просторового середовища, яке б стимулювало виникнення самостійної музичної чи театралізованої діяльності без прямої вказівки дорослого. Саме в такі моменти, коли дитина за власною ініціативою починає імпровізувати, відбувається найінтенсивніший розвиток творчих задатків, що перетворює потенційні нахили на реальні художні здобутки.

Старший дошкільний вік стає кульмінаційним етапом у дошкільному дитинстві, періодом найбільш інтенсивного розквіту та якісного збагачення всіх видів творчої діяльності, яка тепер набуває значно вищого ступеня усвідомленості та цілеспрямованості. У п'ять-шість років дитина вже не просто

емоційно реагує на мистецтво, а демонструє стійкість естетичних почуттів, сформованість власних оцінних суджень та перших художніх переконань, що стають основою її особистісної позиції. На цьому етапі продовжується активне вдосконалення сенсорного досвіду, що дозволяє дитині вільно володіти різноманітними засобами виразності для створення художніх образів. Саме у старшому дошкільному віці музична діяльність характеризується появою вокальних імпровізацій, де дитина самостійно вигадує не лише мелодію, а й ритмічний малюнок, часто супроводжуючи свій спів оригінальними танцювальними рухами. У процесі колективної музичної творчості, як-от гра в оркестрі, старший дошкільник вчиться гармонійно поєднувати свій творчий задум із задумами інших, що свідчить про високий рівень соціально-комунікативної та естетичної зрілості. Завдяки такому креативному інструментарію дитина отримує можливість повноцінно втілювати в життя свої найсміливіші фантазії, задовольняти внутрішні інтелектуальні потреби та реалізовувати власні інтереси. Це сприяє не лише накопиченню інформації про навколишній світ, а й стає потужним засобом утвердження своєї індивідуальності та неповторності в соціумі. Дослідники виокремлюють наступні показники міри здатності дітей до музично-творчої діяльності: «...бажання фантазувати та творчо самовиражатися; наявність творчих проявів у різних видах музичної діяльності; міра прояву акторських здібностей у драматизації; розуміння ролі засобів музичної виразності у створенні художнього образу» [7, с. 12].

Висновок. Отже, можна стверджувати, що музичне мистецтво є одним із найпотужніших та найефективніших інструментів формування творчої особистості дитини на етапі дошкільного дитинства. Проаналізована динаміка розвитку від раннього до старшого дошкільного віку демонструє, як простий емоційний відгук на звук поступово трансформується у складні форми свідомої музичної діяльності.

Застосування музичних ігор, вокальних імпровізацій, гри на дитячих музичних інструментах та творчих завдань на кожному віковому етапі дозволяє дитині не лише пізнавати світ, а й активно створювати власну естетичну картину дійсності, утверджуючи свою індивідуальність. Ефективність цього процесу безпосередньо залежить від професійної позиції музичного керівника, який має виступати як мудрий наставник і партнер, що створює простір для творчого пошуку та експерименту. Саме такий підхід, заснований на повазі до дитячої ініціативи забезпечує перехід від репродуктивного відтворення до справжнього креативного процесу. Розвиток творчих здібностей засобами музики закладає фундамент загальної обдарованості, що в майбутньому дозволить дошкільнику бути адаптивним, ініціативним та відкритим до нових викликів.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі пов'язані з пошуком нових цікавих форм взаємодії музичного керівника з дітьми для розвитку їхніх творчих здібностей. Зокрема, науковий інтерес становить вивчення можливостей

цифрових технологій та сучасного медіаконтенту як додаткових інструментів стимулювання творчої активності дошкільників у процесі музичної діяльності.

Література:

1. Про дошкільну освіту : Закон України від 06.06.2024 р. № 3788-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text> (дата звернення: 28.12.2025).
2. Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2021 р. № 33. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 28.12.2025).
3. Програми розвитку дітей. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/doshkilna-osvita-2/navchalni-prohramy-ta-metodychna-literatura/programi-rozvitku-ditey> (дата звернення: 28.12.2025).
4. Матвієнко С. Теорія та методика музичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 297 с.
5. Науменко С. Особливості діагностики музичних здібностей дошкільників. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2015. №10(41). С. 15-18.
6. Ігрова діяльність дошкільника: молодший дошкільний вік / Т. О. Піроженко та ін. Київ : Генеза. 2016. 88 с.
7. Садовенко С. Методика формування музичних здібностей у дітей дошкільного віку (на матеріалі українського фольклору) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ : Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, 2007. 20 с.
8. Кириленко Т. Психологія: емоційна сфера особистості : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Либідь, 2007. 254 с.
9. Лазаренко В. Розвиток емоційного інтелекту дітей дошкільного віку у театралізованій діяльності. *Молодий вчений*. 2019. № 12(2). С. 279-282.
10. Трофаїла Н. Психологічні особливості емоційного розвитку дітей дошкільного віку. *International Science Journal of Education & Linguistics*, 2024. Вип. 3, № 5. С. 17-25.

References:

1. Pro doshkilnu osvitu: Zakon Ukrainy vid 06.06.2024 r. № 3788-IX [On Preschool Education: Law of Ukraine of June 6, 2024, No. 3788-IX]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text> [in Ukrainian].
2. Pro zatverdzhennia Bazovoho komponenta doshkilnoi osvity (Derzhavnoho standartu doshkilnoi osvity) nova redaktsiia: nakaz Ministerstva osvity i nauky vid 12.01.2021 r. № 33 [On Approval of the Basic Component of Preschool Education (State Standard of Preschool Education) New Edition: Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine of January 12, 2021, No. 33]. Retrieved from https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf [in Ukrainian].
3. Prohramy rozvytku ditei [Child Development Programs]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/osvita-2/doshkilna-osvita-2/navchalni-prohramy-ta-metodychna-literatura/programi-rozvitku-ditey> [in Ukrainian].
4. Matviienko, S.(2017). *Teoriia ta metodyka muzychnoho vykhovannia ditei doshkilnoho viku [Theory and Methods of Music Education for Preschoolers]*. Nizhyn: NDU im. M. Hoholia [in Ukrainian].
5. Naumenko, S. (2015). Osoblyvosti diahnostyky muzychnykh zdibnostei doshkilnykiv [Specific Features of Assessing Musical Abilities in Preschoolers]. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti – Education and Development of Gifted Personality*, 10(41), 15-18 [in Ukrainian].

6. Pirozhenko, T. O., Zaviazun, T. V., Karabaieva, I. I., Soloviova, L. I., & Sakhno, O. O. (2016). *Ihrova diialnist doshkilnyka: molodshyi doshkilnyi vik [Play Activities of Preschoolers: Early Preschool Age]*. Kyiv: Heneza [in Ukrainian].
7. Sadovenko, S. (2007). *Metodyka formuvannia muzychnykh zdibnostei u ditei doshkilnoho viku (na materiali ukrainskoho folkloru) [Methods of Developing Musical Abilities in Preschool Children (Based on Ukrainian Folklore)]*. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv: Nats. ped. un-t im. M. P. Drahomanova [in Ukrainian].
8. Kyrylenko, T. (2007). *Psykhohihiia: emotsiina sfera osobystosti [Psychology: The Emotional Sphere of Personality]*. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
9. Lazarenko, V. (2019). *Rozvytok emotsiinoho intelektu ditei doshkilnoho viku u teatralizovani diialnosti [Developing Emotional Intelligence in Preschoolers through Dramatized Activities]*. *Molodyi vchenyi – Young Scientist*, 12(2), 279-282 [in Ukrainian].
10. Trofaiła, N. (2024). *Psykhohichni osoblyvosti emotsiinoho rozvytku ditei doshkilnoho viku [Psychological Peculiarities of Emotional Development in Preschool Children]*. *International Science Journal of Education & Linguistics*, 3 (5), 17-25 [in Ukrainian].